

Motion till riksdagen 2013/14:So350

av **Agneta Luttröpp och Magnus Ehrencrona (MP)**

Stärk barnens rätt i socialtjänstlagen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över ändringar i socialtjänstlagen när det gäller barn i utsatta livssituationer.

Motivering

Cirka 500 000 barn växer upp med en förälder som dricker för mycket, tar droger eller som mår psykiskt dåligt (missbrukar och/eller är psykiskt sjuk). Det är cirka 25 procent av alla barn i Sverige. Denna målgrupp är en extremt utsatt grupp av barn där våld, övergrepp och annan omsorgsbrist är vanligt förekommande. Det är svårt för många ungdomar att prata med myndigheter och många ungdomar är rädda för konsekvenserna om de berättar hur det är hemma. Vissa ungdomar lever i situationer där det kan vara fara för deras liv om deras föräldrar får reda på att de har pratat med socialtjänsten, andra ungdomar lever i familjer där föräldern hotar med att ta livet av sig om ungdomen berättar. Känslan av skuld och skam är ofta väldigt stark vilket ibland gör det i princip omöjligt för ungdomen att berätta hur det är hemma. En förutsättning för att en utredning ska öppnas är ofta att ungdomen själv berättar eller bekräftar det som står i en socialtjänstanmälan. Endast 50 procent av de anmälningar som görs gällande barn som far illa i Sverige leder idag till en utredning (Socialstyrelsen, 2012).

Socialtjänstlagen är en ramlag med stort tolkningsutrymme för enskilda socialkontor. Detta leder i det praktiska arbetet till att alla barn i Sverige inte har samma rättigheter, utan är helt beroende av vilken socialsekreterare de möter och vilken policy just deras socialkontor arbetar efter. Exempelvis står det enligt 1 kap. 2 § i socialtjänstlagen att barnens bästa alltid ska komma i främsta rummet vilket tolkas på många olika sätt.

Fel! Okänt namn på

Organisationen Maskrosbarn har genomfört en intervjustudie med 50 barn och ungdomar som har växt upp med en förälder som missbrukar eller som har en psykisk sjukdom. I rapporten har ungdomarna getts möjlighet att berätta om egna erfarenheter av kontakt med socialtjänsten och främst getts utrymme att komma med konkreta förändringsförslag för socialtjänsten. Förändringsförslagen bygger på en ökad delaktighet och att stärka barnens rättigheter i mötet med socialtjänsten.

Barnombud

89 procent av ungdomarna i studien vill ha med sig en vuxen som stöd under möten på socialtjänsten. Detta för att finnas som stöd och trygghet men också för att de ska bli tagna på allvar. Ungdomarna menar att ett barnombud/stödperson skulle kunna vara med och intyga att det som de säger är sant för att de ska bli trodda. Många gånger blir barns rättigheter överkörda på socialtjänsten, barnen känner oftast inte till sina rättigheter vilket gör att de omöjligt kan hävda dem i möten på socialtjänsten. Många ungdomar som lever i en utsatt livssituation har inte någon vuxen som kan följa med dem som stöd. Därför behöver socialtjänsten kunna erbjuda alla barn och ungdomar där en anmälan kommer in ett eget barnombud. Ombudens uppgift är att enbart se till barnets behov och behöver vara personer som inte arbetar inom någon myndighet. Varje barn behöver erbjudas ett barnombud som stöd och för att säkerställa att barnets rättigheter tillgodoses.

Enskilda samtal

Ungdomarna i studien menar att enskilda samtal med sin socialsekreterare är avgörande för att våga och kunna berätta om hur det är hemma. Många socialkontor runt om i Sverige träffar fortfarande endast barn och föräldrar tillsammans då en anmälan vid oro för barnet kommit till deras kännedom. Barnen ges minimala förutsättningar att berätta hur det är då de inte får träffa socialsekreteraren ensam. Ungdomarna är många gånger rädda för negativa konsekvenser eller att svika sina föräldrar om de berättar inför föräldrarna. Därför bör det regleras till en tvingande del i socialtjänstlagen att varje barn även ska få ett enskilt samtal vid en anmälan.

Utvärdera kontakten

Att utvärdera kontakten med socialtjänsten menar ungdomarna är viktigt för att ta reda på vad som fungerar bra och mindre bra. Ungdomarna vill få möjlighet att fylla i en enkel utvärdering vid en avslutad kontakt med socialtjänsten för att få uttrycka hur de har upplevt kontakten. Detta skulle ge socialtjänsten andra förutsättningar att förbättra sitt arbete för att öka barns delaktighet. Därför bör det regleras i socialtjänstlagen att socialtjänsten ska utvär-

Fel! Okänt namn på

dera kontakten med barn och ungdomar genom att låta dem fylla i en utvärdering.

Uppföljning

Majoriteten av alla anmälningar som görs till socialtjänsten gällande misstanke om att ett barn far illa läggs idag ned redan vid förhandsbedömningen. Detta sker ofta på grund av att föräldrarna nekar till det som står i anmälan och att barnet inte vågar berätta hur det är. Därför behöver varje anmälan som läggs ned vid förhandsbedömning följas upp av socialtjänsten, för att ge barnet fler möjligheter att berätta. Även detta bör vara reglerat i socialtjänstlagen för att säkerställa att alla orosanmälningar följs upp.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 1 oktober 2013

Agneta Luttröpp (MP)

Magnus Ehrencrona (MP)